

Su Verbu

su verbu est formadu dae duas partes:

una chi non mudat: “raighina”

una chi mudat: “desinèntzia”

tres desinèntzias:

are

ere

ire

es.

mandigare

cùrrere

pedire

sas persones:

sunt ses (6) in totale

cant(**o**)

cant(**as**)

cant(**at**)

cant(**amus**)

cant(**ades**)

cant(**ant**)

sos modos verbales:

indicativu-congiuntivu-cunditzionale-imperativu

infinidu-partitzìpiu-gerùndiu

sos tempos:

simples (cun una forma) e **cumpostos** (cun duas formas o prus)

sos tempos de s'indicativu

presente:

deo **ando** a iscola

imperfetu:

deo **andaia** a iscola

partitzìpiu passadu

deo **so andadu** a iscola

benidore

deo **apo a andare** a iscola

ipotèticu:

(galu no)

Sos verbos auxiliares

sunt sos verbos àere-èssere

es. deo **apo** bidu / deo **so** andadu

sos verbos impersonales:

pròere (déšť) -tronare (hrom) -randinare (krupobití) -frocare (sníh)

si impreat su verbu *àere* a su tempus passadu:

es: **at** pròpidu-**at** tronadu-at...

si impreat su verbu *èssere* si su tempus est su gerùndiu:

es: **est** proende-**est** tronende- est...

verbos regulares e irregulares:

reg. cant(o) cantas cantat cantamus cantades cantant

irreg. chèrgio- cheres- cheret-cherimus-cherides-cherent

Su Tempus Benidore

Su tempus benidore ìnditat un'atzione chi galu depet sutzèdere.

inf. Èssere

si format cun su verbu **àere** (coniugadu) + su verbu (**x**) a s'infinidu.

deo apo a èssere

tue as a èssere

isse at a èssere

nois amus a èssere

bois ais a èssere

issos ant a essere

inf. àere

deo apo a àere

tue as a àere

isse at a àere

nois amus a àere

bois ais/azis a àere

issos ant a àere

Benidore Cumpostu

ìnditat un'atzione giai passada (fata) in su tempus benidore e si format cun su tempus benidore + partitzìpiu passadu.

Ìnditat supositziones o esprimet intzertesa subra atziones giai passadas in su passadu o in su benidore e s'impreat cando non b'at seguresa chi tzertas atziones bi sunt istadas o b'ant a èssere.

Inf. **istare**

deo apo a èssere istadu

tue as a èssere istadu

isse at a èssere istadu
nois amus a èssere istados
bois ais/azis a èssere istados
issos ant a èssere istados

inf. **fàghere**

deo apo a àere fatu
tue as a àere fatu
isse at a àere fatu
nois amus a àere fatu
bois ais/azis a àere fatu
issos ant a àere fatu

inf. **Àere**

deo apo a àere àpidu
tue as a àere àpidu
isse at a àere àpidu
nois amus a àere àpidu
bois ais a àere àpidu
issos ant a àere àpidu

Presente	Imperfetu	Benidore
deo so tue ses isse/a est nois semus bois seis/sèzis issos sunt	deo fia tue fias isse/a fiat nois fiamus bois fiais/fiazis issos fiant	deo apo a èssere tue as a èssere isse/a at a èssere nois amus a èssere bois ais/azis a èssere issos ant a èssere
Passadu	Imperfetu passadu	Benidore cumpostu
deo so istadu tue ses istadu isse est istadu nois semus istados bois seis/sèzis istados issos sunt istados	deo fia istadu tue fias istadu isse fiat istadu nois fiamus istados bois fiais/fiazis istados issos fiant istados	deo apo a èssere istadu tue as a èssere istadu isse at a èssere istadu nois amus a èssere istados bois ais/azis a èssere istados issos ant a èssere istados

ESERTZÌTZIOS:

Petzi tempus benidore: àere

Proite còmporas custos bestires pro pitzinneddos?

Ca Maria, intro de pagu tempus, _____ una feminedda. (àere)

Cando est chi amus a essire umpare?

Cando _____ prus tempus lìberu.

Proite mi depo iscriere a s'universidade?

Ca a pustis _____ paritzas oportunitades in prus.

Proite depimus lassare sas sigaretas?

Ca si no _____ problemas de salute.

Proite seis cuntentos?

Ca cras _____ una vetura noa.

Proite pones totu cussas mantas?

Ca so segura chi istanote _____ fritu meda.

Benis cun nois sàbadu?

No gràtzias, _____ unu muntone de cosas de fàghere in domo.

Ite m'at naradu cussa zìngara?

Chi _____ una vida bella unu cras.

petzi benidore cumpostu:

cumpleta cun su benidore cumpostu:

Cando _____ de fàghere sa dòcia, apo a essire.
(prima cumpro de fàghere sa dòcia, a pustis esso)

cando _____ sa patente, apo a fàghere unu viàgiu longu cun sa vetura.
(prima leo sa patente, a pustis fatzo unu viàgiu longu cun sa vetura.

Cando _____, apo a fàghere su pilota
(prima apo de diventare mannu, a pustis potzo fàghere su pilota)

Apo a torrare a domo a sas noe (21:00), a cuss'ora (tue) _____ a chenare
(apo a torrare a sas noe, penso chi a cudd'ora sa chena at a èssere preparada)

Mònica no at passadu s'esàmene, issa no _____ meda.
(Mònica no at passadu s'esàmene ca a seguru no at istudiadu)

Diegu no est in ufitziu, _____ malàidu
(Diegu no est in ufitziu ca a seguru est malàidu)

SOLUTZIONI:

Cando apo a àere cumpridu de fàghere sa dòcia, apo a essire.
(prima cumpro de fàghere sa dòcia, a pustis esso)

cando apo a àere leadu sa patente, apo a fàghere unu viàgiu longu cun sa vetura.
(prima leo sa patente, a pustis fatzo unu viàgiu longu cun sa vetura.

Cando apo a èssere mannu, apo a fàghere su pilota
(prima apo de diventare mannu, a pustis potzo fàghere su pilota)

Apo a torrare a domo a sas noe (21:00), a cuss'ora as a àere preparadu a chenare
(apo a torrare a sas noe, penso chi a cudd'ora sa chena at a èssere preparada)

Mònica no at passadu s'esàmene, issa no at a àere istudiadu meda.
(Mònica no at passadu s'esàmene ca a seguru no at istudiadu)

Diegu no est in ufitziu, at a èssere malàidu
(Diegu no est in ufitziu ca a seguru est malàidu)

Petzi benidore

Cando apo a àere cumpridu de fàghere sa dòcia, _____ (essire).
(prima cumpro de fàghere sa dòcia, a pustis esso)

cando apo a àere leadu sa patente, _____ (fàghere) unu viàgiu longu cun sa vetura.
(prima leo sa patente, a pustis fatzo unu viàgiu longu cun sa vetura.

Cando apo a èssere mannu, _____ (èssere) unu giogadore
(prima apo de diventare mannu, a pustis potzo fàghere su giogadore)

(deo) _____ (torrare) a domo a sas noe (21:00), a cuss'ora as a àere preparadu a chenare
(apo a torrare a sas noe, penso chi a cudd'ora sa chena at a èssere preparada)

Diegu no est in ufitziu, (isse) _____ (èssere) malàidu
(Diegu no est in ufitziu ca a seguru est malàidu)

SOLUTZIONI

Cando apo a àere cumpridu de fàghere sa dòcia, apo a essere.

(prima cumpro de fàghere sa dòcia, a pustis esso)

cando apo a àere leadu sa patente, apo a fàghere unu viàgiu longu cun sa vetura.

(prima leo sa patente, a pustis fatzo unu viàgiu longu cun sa vetura.

Cando apo a èssere mannu, apo a èssere unu giogadore

(prima apo de diventare mannu, a pustis potzo fàghere su giogadore)

Apo a torrare a domo a sas noe (21:00), a cuss'ora as a àere preparadu a chenare

(apo a torrare a sas noe, penso chi a cudd'ora sa chena at a èssere preparada)

Diegu no est in ufitziu, at a èssere malàidu

(Diegu no est in ufitziu ca a seguru est malàidu)

1. A pustis chi DEO FÀGHERE.....s'ispea, PREPARARE.....
su màndigu, si cheres PÒDERE bènnere finas tue.

2. DEO-BÈNNERE.....a seguru a domo tua.

3. A pustis chi TUE-DARE..... s'àteru esàmene, ite cosa FÀGHERE.....?

4. DEO-ANDARE..... In fèrias!!

5. DEO-ANDARE..... una chida a su mare. Luego, cando DEO-ÈSSERE
.....(reposada/u- discansada-u) , ANDARE..... a dare una manu a Martina ca non
si sentit bene.